

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.05.1976, sp. zn. 44 Cz 40/76, ECLI:CZ:NS:1976:44.CZ.40.1976.1

Číslo: 57/1977

Právní věta: Ustanovení § 35 not. ř. neodpovídá takové rozhodnutí, jímž státní notářství určí, které věci patřily do bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitele a pozůstalého manžela, nýbrž rozhodnutí, jímž státní notářství určí, které z těchto věcí, popřípadě jaká jejich část náleží do dědictví. /1/

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.05.1976

Spisová značka: 44 Cz 40/76

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Bezpodílové spoluvlastnictví manželů, Notářství, Notářství státní, Řízení před státním notářstvím

Předpisy: 95/1963 Sb. § 35

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57/1977 sb. rozh.

Ustanovení § 35 not. ř. neodpovídá takové rozhodnutí, jímž státní notářství určí, které věci patřily do bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitele a pozůstalého manžela, nýbrž rozhodnutí, jímž státní notářství určí, které z těchto věcí, popřípadě jaká jejich část náleží do dědictví. 1)

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 27. 5. 1976, [44 Cz 40/76](#))

V řízení u státního notářství Brno-město o dědictví po zůstaviteli J. Z., zemřelém dne 7. 11. 1973, bylo zjištěno, že dědičkami ze zákona jsou manželka zůstavitele M. Z. a dcera zůstavitele J. N., jejíž majetek propadl ve prospěch československého státu podle rozsudku městského soudu v Brně sp. zn. 7 T 80/74, který nabyl právní moci dne 12. 11. 1974.

Po prohlášení zůstavitelovy manželky o tom, že do bezpodílového spoluvlastnictví manželů náleží ideální polovina rekreační chaty v hodnotě 12 100 Kčs, televizor v hodnotě 400 Kčs a lednička v hodnotě 500 Kčs, vyhlásilo státní notářství rozhodnutí, že podle ustanovení § 35 not. ř. určuje, že do bezpodílového spoluvlastnictví manželů náleží shora uvedený majetek.

Do aktiv dědictví zařadilo pak státní notářství nemovitosti patřící zůstaviteli (pozemky parc. č.

1068/1, 1068/3 a 4974 v hodnotě 1500 Kčs a 1/2 rekreační chaty v Č. v hodnotě 6050 Kčs), svršky v ceně 300 Kčs, televizor v hodnotě 300 Kčs a ledničku v hodnotě 250 Kčs. Do pasív pak zařadilo částku 1000 Kčs jako pohřební výlohy po odečtení pohřebného. Po sestavení soupisu vyhlásilo státní notářství rozhodnutí, jímž určilo obecnou cenu majetku zůstavitele, výše dluhů a čistou hodnotu dědictví.

Po právní moci tohoto rozhodnutí účastníci uzavřeli dohodu o vypořádání dědictví, podle níž veškerý zůstavitelův majetek nabývá manželka zůstavitele, s tím, že vyplatí dědický podíl připadající dceři zůstavitele ve výši 3650 Kčs finančnímu odboru ONV v B. do 1. 5. 1975. Státní notářství téhož dne uvedenou dohodu svým rozhodnutím schválilo. Protože se účastníci vzdali opravných prostředků a rozhodnutí nabylo právní moci, státní notářství podle této schválené dohody rozhodlo o potvrzení nabytí dědictví.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozhodnutími státního notářství, která nabyla právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 not. ř. při rozhodování i při ostatní své činnosti vychází státní notářství ze skutečného stavu věci, dbá o určitost právních vztahů a o předcházení sporům.

Podle ustanovení § 34 odst. 1 not. ř. státní notářství zjistí zůstavitelův majetek a jeho dluhy a provede soupis aktiv a pasív. Vychází přitom zejména z údajů účastníků. Tyto údaje a ostatní vyšetřené okolnosti prověří podle potřeby šetřením na místě samém, výsledkem svědků, listinami nebo jinými důkazními prostředky.

Podle ustanovení § 35 not. ř. měl-li zůstavitel s pozůstalým manželem věci v bezpodílovém spoluvlastnictví, určí státní notářství, které z těchto věcí, popřípadě jaká jejich část, náležejí do dědictví.

Státní notářství v projednávané věci podle těchto zásad důsledně nepostupovalo.

Z údajů manželky zůstavitele státní notářství zjistilo, že měla se zůstavitelem společný majetek. Bylo proto úkolem státního notářství, aby před vydáním rozhodnutí podle § 35 not. ř. náležitě zjistilo, co do bezpodílového spoluvlastnictví manželů patří.

Zjištění rozsahu bezpodílového spoluvlastnictví manželů nemá však být obsahem výroku rozhodnutí podle ustanovení § 35 not. ř. Rozsah bezpodílového spoluvlastnictví je vymezen v ustanovení § 143 o. z. a povinností státního notářství v řízení o dědictví je zjistit potřebným šetřením, co bylo předmětem bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitele a pozůstalého manžela v konkrétním případě. Výsledek tohoto šetření je pak podkladem pro vydání rozhodnutí podle ustanovení § 35 not. ř., jímž státní notářství určí, které věci ze společného majetku, popřípadě jaká jejich část, náležejí do dědictví.

V projednávané věci však státní notářství rozhodnutím pouze určilo, jaké konkrétní majetkové předměty patřily do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Neurčilo však, které věci z tohoto bezpodílového spoluvlastnictví, popřípadě jaké jejich části, patří do dědictví po zůstaviteli. Bez tohoto určení nemohlo státní notářství řádně provést soupis aktiv a pasív dědictví.

Soupis aktiv dědictví pak provedlo státní notářství nejen bez potřebného zjištění skutečného stavu věci, ale v rozporu i s těmi doklady, které mělo k dispozici. Státní notářství zařadilo do aktiv dědictví 1/2 chaty postavené na pozemku parc. č. 2223/2 v Č., ačkoli již z výpisu z evidence nemovitostí mohlo zjistit, že uvedený pozemek je podle tohoto výpisu v osobním užívání jiných osob. Bylo tedy na státním notářství, aby se pokusilo tento rozpor odstranit. Např. dotazem u MNV v Č. bylo možno

zjistit, že na uvedeném pozemku není postavena chata, nýbrž, že tento pozemek byl přidělen národním výborem do osobního užívání občanům, kteří si na něm postavili rodinný domek. Dále mohlo státní notářství u téhož národního výboru zjistit, že chata, která podle údajů zůstavitelovy manželky byla v bezpodílovém spoluvlastnictví zůstavitele a jeho manželky, je postavena na pozemku parc. č. 967/7 v Č., který byl přidělen do osobního užívání dceři zůstavitele J. N. a jejímu manželu P. N. Tento údaj je obsažen i ve znaleckém posudku, který byl před projednáním dědictví státnímu notářství manželkou zůstavitele předložen a je založen ve spisu. Rovněž bylo možno u ONV v P. zjistit, že rozhodnutí o přípustnosti stavby této chaty bylo vydáno pro uživatele pozemku manžele J. N. a P. N. odborem ONV v P. pod č. j. Výst 4718/71. Žádost o vydání rozhodnutí o přípustnosti této stavby sice podával zůstavitel J. Z., ale výslovně za svou dceru a zetě.

Za této situace bylo povinností státního notářství, aby od účastnice řízení vyžadovalo předložení dokladů, které by spolehlivě prokázaly tvrzené vlastnictví. Pokud nebylo toto vlastnictví prokázáno spolehlivými doklady, bylo by možno zařadit do soupisu aktiv dědictví nanejvýše pohledávku zůstavitele vůči uživatelům pozemku a vlastníkům chaty z důvodů investic, které zůstavitel do stavby chaty vložil.

Bez zjištění skutečných vlastnických vztahů k uvedené nemovitosti nemohla být spolehlivě určena obecná cena majetku, výše dluhů a čistá hodnota dědictví podle ustanovení § 37 odst. 1 not. ř. ani provedeno vypořádání dědictví a potvrzeno jeho nabytí.

Státní notářství svým postupem a svými rozhodnutími porušilo zákon v ustanoveních § 4 odst. 1, § 34 odst. 1, § 35, § 37 odst. 1 a § 39 odst. 2 not. ř. ve vztahu k ustanovení § 482 o. z.

1) Srov. i rozhodnutí uveřejněné pod č. 80/1969 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR a sborník Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím“, SEVT, Praha 1974, str. 534 – 541.